

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Synonyma medicinae sive clavis sanationis

Simon <lanuensis>

[Venedig], 13. Nov. 1486

N

[urn:nbn:de:bsz:31-315861](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-315861)

rustate i vinu transit mltuz vero ex musto z melle.
Mel alibi agetu mulsu noiat qd fit ex amittoe mell i
acetu differt ab orielle eo qd min⁹ hz mell nec cog
tur i suma colligedu e qd p drol e qd latine aq mell
vocat. mellieratu vero e mulla pls mell hns qd sit
vinu mell dcm. differt ab apdelle eo qd apdel no
coqf. **M**el ynomel. g. mulsu vero latie dr z fit ex vio
z melle. differt at a melierate eo qd pls mell hz qd
mulsu. hec tu interdū noia vnum. p alio accipitur
Mugali apud **D**ya. ca. de allio. z **A**ui. eodez ca.
est aial venenosi morus pusillu muri sile vt **A**ui.
sij. ca. fen. vi. de venis ca. de moru illius
Mugalis supra in kefalus.
Multipeda ab alijs centipeda z milipeda vermis
terre est pilosus mltis pedibus arcuatim repes ta
ctum se p trahens oniscō. g. vocant. alij tilon **P**.
Mumis iueif i sepletris mortuoz atiquoz z pstat
et subā ipoz cadauer z mixtura p dntoz qbus cō
diebat iū mirra z aloē siue qbulcūz alijs nob igōf
Mū apd. **A**. e cera. vez cera. a. vocat ramacha z
mū vt pz p **S**e. e sordies qdā domoz apū q. **A**.
vocat mū nigru z. g. vocat ppolis l cera ppoleos
vt supra i melle est calius cera z fortiter attractuz.
Murra aliqñ in antiquis libris p mirra repitur.
Muraba a. p dntū aliqñ sic rose z viole p dite miro
balāi z ceti fruct⁹ vñ ali⁹ hie iueif vocatū mel rosac.
Muradascōn inuenit in. ij. cañ. **A**ui. s. in. a. mur.
dascōn scribit quid sit nescio. apd **A**li. vero in. ij.
practice muradaserum inter herbas describitur.
Muran. a. qd qz putauit eē cornū arbutū c⁹ fru.
ctus cōcedit z vñ q sic exposuerit **S**te. cū dixit me
ram e cranea. vez ca eius apd **A**ui. si p cordat cū
ca. de cranea apd **D**ya. q est cornū dicta s. poti⁹
p cordat cū vltima pte ca. de iunipo apd **D**ya. q
nō est illius ca. sicut osium est supra in iunipero.
Murax p dntū marinū c⁹ fāguie sit tictura purpuf
Muri. a. l almuri ē liquor salsus quo multi p sala.
mento vtū z est doz modoz vñ qd fit ex piscicu
lis salsis cuius cōfectoz scripsit **P**li. inuio. aliō
ex farina ordci z fāse scō pane cui⁹ pscō simplex i
uēiāi. r. viij. **A**zar auj z ē aptū ēt enemant⁹ cli
sterioz. muri vocat. g. obsoniogaz z ē pposituz ex
obsonio z garo qd ē muria. z ipz ēt it dū vocat gar⁹
vlgō vero vocat alimurogaz ab alos qd ē sal z garo.
Murice. g. tamariscus vt apud **D**y. ste. muriki ē
tarfa qd est arabicum.
Mustar arabice mustum z grece mustos
Mustellaz. ij. sēgñ vñ qd ē mal⁹ ictidel. g. vocat.
Muzadir i libris alkimie sepe iueif z apd **A**li. mu
sadi z almutati⁹ capi. debilitatis visus ē sal armōia
cus. ppe tñ apd arabes mirader vocat a quo mul
tilatini lixdrām vocant corrupte.
Muzum ppe dē cuius sapor ē ppositus ex dulci
z acetoso z dicitur arabice mūz.

Mlitera apud grecos ē liqda aliter codē
mō ea vtuntur sicut nos.
Mabalea apis liber de doctrina arabica
q z alchali dicitur.

Mabā a structio auis magna q volate nō potest. g.
struchocamelon dr vt in kir anida.
Mabanaba a meta nacha i. ij. **A**lia. scribit corruptū.
Mabach fm **A**ui. ē fruct⁹ arboris dce sadar q apud
dy. vocat agrifoliū vez apd **S**er. ē aliō nabach. s.
cortex arboris q a dya. vocat nascarimō. i. tacuino
scribit q nabach patur mēspillis z zaro: q ē ma
gis odoiferum mēspillis.
Mabati qñ repit de aliq medicia itelligedū ē oriēta
lis a nabateia regiō orientis q iacet iter iudeaz et
arabiā **P**li. nabatei q sē ex arabia ptermini siriē.
Oui. meta. eur⁹ ad aurozā nabateaz sēgna fecit
Mabar ara. est dictu planta.
Machle ara. arbor palme.
Masta. a. sed naphtha grecum petroleum seu aspal
tum. sed. a. nāstib dr.
Makre. a. cornicula. **M**anachue vocat ste. ameos
Mapion **P**au. ca. de cephalca z in antidoto au
rea dicto est semen sinapis.
Mapō l naps **P**li. napoz duo sē gñā vñ āgulo
sis folijs caulib⁹ florentes qd bimio vocat greci al
tez rafano z napo sile q putiada vocat zē. **I**ē ali
bi. v. gñā fecerūt qdā a noibus regionum noiata.
Marage scripsit **S**te. p pincis zē.
Mar ara. ignis.
Marcha **S**te. est piscif quē si qd diu manutenerit
tremet minus eius ob frigus.
Marcha **D**ya. multi sic cetaureā maiorē vocat.
Marcissus siue bulb⁹ ematic⁹ dya. siue vt lati bulb⁹
vomific⁹ mlti liliū dixerūt solia sifa poro hz s. mi
nora astas hns duaz palmax ianes. i. sifi solis flos
ē illi alb⁹ in giro i medio croce⁹ aut purpureus radi
cem hz rotūdā sicut bulbū z seme nigrū z oblgū
vt i mēbranis nascit locis mōtuosis cui⁹ flos suauē
lōge iactat odorē i reliqs poro hz silitudinez z vi
ride est. **P**li. duo eius sūt gñā medici. vñ i vsuz
recipiūt purpureo flore altez herbaccū. **S**te. nar
cissus. i. narges bñ dicit. g. z exposuit p. a.
Mardileum. g. oleum nardinum.
Mardiadra p nardo stachi in. r. practice **A**liaba. cō
fectione **L**abadi regis.
Mardo **S**trachiū. g. spica nardi. **S**. c. de nardo.
Mardus **D**y. herba ē spinosa vñ a grecis nardofla
chios appellat. ei⁹ gñā sē duo. vñ indicū z aliō si
riacū. s. nō qz in siriā iuenit. iō nomē accepit sed qz
mōs vbi nascit ps ei⁹ i india porrigit altera siriā
spectat s. nardus q iuēta fuerit in illa pte mōtis q
siriā respicit leuis ē z ruffa z multis capillis alligata
hns odorē suauē vt cipū z spicā breuē q missā i ore
hz acuitatē cū amaritudie si diuti⁹ teneat i lingua.
illa autē q fuerit de pte idie gāgitis ex flūis noie nū
cupat. z ē sine virtute generās spicā oblgā z mul
tum spissā z ex vna radice mltos rāos gñans in cir
cuitu z n vtilis in odore. hec nascit i aquoso loco. i
cacucie vero eiusdē mōtis quo sēqñ infestat vtilior
nascit odorē late distendēs s. folia ei⁹ sē filia cipo z
ppe siriace ē filis. alia vero appellat safiriga apd
tuos spicā hns oblongā z subalbidā z fructicē ma
i. z

tozem cū odore s̄ valde suauī quā multi infusaz in
aquā distrahūt vt colore min^o albo careat z fallat
emētes. z infra optia ē odoratissima colore subruffa
gustu subamaro tactu s̄ gūis s̄ magis. de sa. noiat
aut spica eo q̄ spice frumti silis sit **P**li. fere silia
s̄ de illa q̄ nascit̄ apte i die altez iqt est gūis ap̄ gā
gē nascēs dānat i totū ozaenitidis noie min^o redo
lene. arabes nardū d̄e volētes d̄nt neridē quāuis
Zui. neridē spicā dicat rōanaz. i. celticā. dya. ēt cel
ticam spicā narduz vocat. i. in ca. de celtica. celtica
iq̄t ē spica zc. z in si. ca. ē z alia nardus. i. celtica mō
tuosa zc. ex hoc appet q̄ tā celtica q̄ inda vtraq̄
z spica z nardus d̄. spica vero d̄. a. s̄ubel. celticaz
ē qdā s̄abūcā vocant qdē ap̄ dya. satis v̄. vel
aliq̄ eius spēs. grecus nardon dicit.
Pardus agrestis s̄m **D**yal. vocatur a quibusdam
affaruz silī z fu sed virtūq̄ falso.
Parengenebi. z alicubi narēgebi in. ij. prattice **A**lia
ba. ca. de fluxu ventris z cōstipatiōem in febribus
est inquit machalum ergo est bdelium.
Par. i. silios. g. narciscus vel narcissus.
Parchodes estaseos **C**al. se. ca. de egritudinibus
oculorum liber de doc. g. stup. dus segis.
Parko. g. piscis stupefaciēs qui z torpedo d̄ **A**le.
Parkosis. g. stupor.
Parctica d̄nt stupefacientia seu obdormitancia q̄
z carotica d̄nt z vtrūq̄ grecum.
Parcis **D**au. de cibis ad emoroydas surdas.
Parges. a. narcisc^o vt supra nargēsū scripsit **S**te.
Pasbatron **S**te. aiunt eē talum z d̄ embuicon.
Pasar in pratica greca q̄ est vt liber **A**lman. ca. de
retentione vrine est asarum.
Pascatimon **D**y. affertur abidia z q̄si cortex silis
lanule sine corticib^o odore bono z viscide calefaci
ens mīscet deniq̄ tiamaribus z atidotis z acopis
calefōrijs z hoc vocatur ap̄ **S**era. nabach.
Passale est q̄mfici iponit̄ silē suppositoio pessa
riū vero p̄be est silē d̄sterni quāuis p̄nascali pessa
rium in li. antiquis sepe iuenitur inde in. pe.
Patrix pli. ē herba cui^o radix enulla v̄i^o irci redolet
Patron. a. natrū. **P**atarō p̄ natrō **S**te. scripsit.
Pautia. g. nauis.
Pautia **D**y. coticula olearis q̄ nauis d̄ z est ros
qua ferri acies acuit. **P**abith ara. vinum.
Pecrosis **D**ya. ca. de obtalmia est. g. mortificatio
alicuius ptis membri
Peda i regali dispōe **A**lia. ē p̄fectio q̄daz arōatica
ad s̄uigādū q̄ cōsuevit deferri ad nos trociscata in
hanc formam. est forma q̄dragulata oblonga q̄
dicebatur idiomate n̄fo nedo vel neda.
Pectar ē vinū p̄ditū cū sp̄b^o aliq̄n z melle s̄zucaro
ali^o cū herb arōatic^o mltas h̄is diuersitates p̄cōnū
Pectarides pli. ca. de vinis fictitijs iuenit̄ iqt z ne
ctorides sc̄dm ex herba quā aliq̄ menelton vocant
ali^o medicā ali^o s̄imphitō ali^o deamorestuz ali^o vo
cariā radice pōderis. xl. i sextarios sex musti addita
Pepili. g. nubis nephele nubes zc.
Pesfresis renum passio. **S**esfros. g. nefreticus

Peslon. g. qdā vlcus oculi infra in vlcus zc.
Pesri. g. renes. **S**esron ren.
Pegē z negil z theil. a. ḡmen vt apud **S**era.
Pemiama **S**te. p̄nemen scripsit.
Pemē. a. vbiq̄ exposuit trāslator **Z**ui. q̄ ē s̄isibūū
z i hoc ēt errauit **C**ōstati. veritas aut ē q̄ ipm est
sp̄llū vide ca. de nemē i **Z**ui. cū ca. de sp̄llo ap̄
dya. z videbis q̄ idē d̄nt qdē p̄ **S**er. appt s̄isibūū
vero. a. d̄ silnabar **S**te. ēt in syno. nemanū. i. sp̄l
lum. **I**t̄ alibi idem eripellon qdē sp̄llū. i. nemanū.
Pemomena. g. **A**lex. de egritudinibus aurium.
Penuche vel nenucha. p̄ amcos iuenitur. s̄z ap̄
Zui. manachue scribitur.
Penusar d̄ anilosar. g. vero niphea infra in ni.
Pepita seu nepitella calamētuz. g. vero calātis vt
ap̄ d̄. ē aut qdā nepita mōtana quā nepitā mul
ti vocari. p̄be volūt. ali^o nepitam gatiuā d̄nt eo q̄
odore z tactu miro mō catos ad coitum incitat.
Peregil. a. nux indica q̄ z leuedi vocatur.
Peremisch s̄z i. a. neremusē ē vt aui. describit me
Pereo l̄neriō dya. aut nerodēdron aut ro. teste.
dodamī folia h̄z silia āigdale s̄z maiora z piguioza
z flore rodo silis semē ēt patēs sicut cornu veluti
lanā deint^o h̄is silēm iacito radix oblonga z āgusta
gustu salsa nascit̄ locis aquosis z maritis **P**li. ro
dodēdrō q̄uis herba dicat̄ sabie rododēdrō vt no
mine appet a. g. v̄it ali^o nerūū vocat̄ ali^o rododaf.
ni q̄ sempiternū fronder rose flore s̄itudine cau
libus s̄ficicosū iumētis. capi s̄z z ouib^o venenū. vo
catur ēt loradrū z ē oleander apud **Z**ui.
Peridem ap̄ **Z**ui. ē spica romana. i. sp̄l celtice in
ij. z. in. v. ca. de triaca sed supra in nardo
Peslem z nesse fragum scripsit **S**te. p̄nixe qdē est
amilum. **I**tem alibi nescum.
Pescin **Z**ihani est qdā rosa siluestris z alba z h̄z
ardorem spinosam vt domesica zc.
Pescē supra in faba. g. z in lotbos.
Peuron. g. neruus neura nerui
Pibi d̄yarodon **D**au. ca. de maculis faciei.
Pichather. g. **A**lex. ca. de emigranea.
Pictegrecon **P**li. ap̄bis chenātis vocat̄ q̄m an
seres a p̄mo aspectu ei^o expauescūt ab alijs mera
lopa q̄m elongigo noctib^o fulgeat colore bigini fo
lia vt spina nec a terra se extollit.
Pictis. g. vesptilio. **P**icticozar. g. noctna.
Pictilopa. g. obscuritas visus maxie in crepusculo.
s̄z **S**e. nictilopos ē passio in oculis q̄ p̄ diē patien
tibus visus denegēt z nocturnis irructib^o tenebris
redibēt aut versa vice vt pliq̄ volunt die redibēt
tenebris denegēt emeropa deinde vocauerunt.
Pil. a. indicū quo p̄ni tingunt̄ z ē succus plāte si
milis volubili semen ei^o inter laxatiua ponitur.
Pileos vel nileum **A**lex. de cerotis ad stōm.
Pilosar ara. nenusar.
Pigma pli. herba trib^o folijs lōgis itubaccis. i. silī.
Pinsi. g. mustella q̄ ēt gallis dicitur. bus in iubo.
Pinsea. g. nenusar z vocat̄ sic a ninsis q̄ vocabant̄
dce fontū ipm nāq̄ n̄ nisi i oge nascit̄ falsi herbu.

larij q se oia scire fatetur nescio qua plataz i vincis
 hascentē p nisea tradēbāt dy. niseā siue vt alij ca
 cab^o vris. i. papauer palustre siue vt lati alga pa
 lustris nascit i aqo stātib^o vlocis n cultis z aquosis
 folia hñs filia cinorio s; minora z oblōga altius sup
 aquā pferēs caput multa capita ifra aquā hñs ex
 vna radice flos ē illi alb^o silis lilio cū puo pallore se
 men hñs i medio croceo s; cū eslozerit rotunduz
 efficit sicut mala maciana aut capita micōij niger
 i quo semē iuenit latū z spissū i gustu argillofū asta
 ei^o leuis z n̄ crossa ē z nig^o ē silis cinorio radix est nig^o
 z aspa z nodosa z i autūno siccat. **P.** nata tradit
 a ninsa zelotipia erga herculem mortua qre hera
 cleon vocāt alij rapalōa. z ifra boetij malō vocāt
 vt dy. z ifra ē inqt alia nisea i tesalie āne peōie ra
 dice alba capite luteo rose magnitudie. ego vidi i
 stagis duplici flore albo. s. z croceo seu citrio q̄ lu
 teuz vocat pli. z ipa est mag^o odorifera q̄ alba ste.
 nisea ninufar.

Ninifon Ninifon apd. **S.** ē. de selitreon ē felix.

Nitru **Jo.** **Se.** c. de tinitu aurū ē baurach rubeuz
 dy. nituz ē eligēdū leue z colof rubeū ptufuras hñs
 sicut spōgia albū vero aere ē z gustu amax tale at
 ex idia venit ē aut nitri aliud crossū z lāinosū aliud
 tenue aliō rubeū aliud albū pli. nituz exigūū fit apd
 medof cāscētib^o siccitate cōuallib^o qd vocāt almi
 ragara min^o et i tracta iurta philippos sordidū fra
 q̄ appellāt agriū aq̄ vero nitrose plimis locis repi
 unt s; sine virib^o defādi optimū copiosūq; i ellitis
 macedōie qd vocat calestricū cādidiū purūq; pri
 mū salū lac^o ē nitro^o exlicite e meio dulci fōticio ibi
 fit nitru ci. cāis ortū nouēis dieb^o totidēq; cessat ac
 rur^o inatat z dñi cessat q̄ appz solis nāz eēq; gigit
 qm̄ opatū ē nec soles p̄ficē q̄q̄ cū cesset nec ibref
 mix ē illud scarbeba foriculi sp̄ emēatē lacum nec
 augere nec effluere. his aut dieb^o qd gignit si fue
 re ibres falsi nitru faciūt aq̄lōes deteri^o qz validi^o
 pmouēt lium qd nascit i egypto cōficat abūdanti^o
 s; defū. nā fuscū lapidosū ē sit pene eodē mō quo
 sal nisi q̄ salis mare ifūdit. nichilū at nitriaris aere
 dente nullo siccant decedēte madēt. z alibi i nitro
 optimū ē qd ē tēuissimū. z iō spūa melior q̄ a nob
 i medicis affronitru vocat d̄ affronitro dy. eligēd
 ē qd ē leuissimū z splēdidū leue latū frāgibile ruffū
 z spinosū illd̄ ex sila delfia venit s; vero ex egypto

Nira. g. sebestē vt pz ex p̄cordia p̄rice silis **Al.** z ipi^o

Almā. i decoctioē quā facit ad catarrū z ad plēsiz.

Nire ara. amilum.

Noak vocat gre. costas inferiores mollioresq; alijs.

Noas ara. es. g. kalcos. **Cor. cel.**

Nohale ara. fursur.

Nobia apd kiranidā vocat flōmos d̄ q̄ supra i flo.

Noi. a. nucleus dactili.

Nois. g. mens intellectus ratio.

Nomas **Be.** est vlcus oculi putruosuz ex tumore
 z sordibus atq; alienitate cōcretum zc. **Pli.** no
 mas greci vocant mala corporis q̄ serpunt.

Noia ara. calx.

Nocticos myelos. g. spinal medulla. **Cal. se.**

Noros. g. dorsum.

Nucha ara. est spinalis medulla.

Nucleus in. ij. cañ. **Aui.** de nucleo dactili dixit.

Nufadez **Ste.** p nurader scripsit.

Nutbarer ara. caries ligni corrosi

Nur ader ara. sal armoniacus zc.

Nurare. a. seratura q̄ cadit a ligno qm̄ secatur.

Nur hendē dicit **Aui.** q̄ ē fra gnosa sicut cicer qd
 sit nescio. ex **Albau** appellat iqt. a. icūgedē z nur
 endē z alibi idē ē fra barbarica i barco vocatsterc^o
 colūbe tñ i badach d̄ nur endē z de his q̄ pferunt
 corrupto appetitui biticus est nur enden.

Nur metil ex **Albau** bibatrix est silis nuci vōice s;
 granum eius assimilatur grano citri.

Nur miristica ē nur muscata. nāz miristicum. g. est
 odoriferum vt supra in mi.

Nur rarch supra in cobzbagne.

Nur rōana in. ij. cañ. **Aui.** iuenit ca. z ipm̄ n̄ est nisi
 de haur romi. nā nihil dicit ibi nisi qd dicit i ca. de
 haur rōanū. potuit aut hoc ptingere eo q̄ **Aui.** vt
 aggregator ex mltis libris i aliquo li. ca. d̄ haur z in
 aliquo alio iuenit ca. de eodē z n̄ auertit vtz dice
 retur haur l geū qd ē nur eo q̄ abo bec noia eisdē
 lris scribit apd. a. differūt nisi i pūctio. nā haur sic
 scribit. hoc eodē noie erratū fuit vt puto a trāslato
 re i ca. de karabe. h̄. n. i latio q̄ ē gūi nucis rōane
 s; i. a. ē haur rōi. idē error apparet i syno. **Ste.** vbi
 noia. g. expōunt p. a. deñ p. latia. agiros iqt ē geū
 romi. i. nur rōana iuenit haur sine pūcti z putant
 geū q̄ ē nur eo q̄ notior eēt apd. a. geū q̄ haur. n̄
 n. sp. pūctāt. a. lras maxie i scriptura nō. mlti et ta
 les errores ptingēt i li. d. a. trāslat sic appz i h̄ ope

Nur tamarisci dicit **Aui.** q̄ ē alkarme zich z idem
 dicit i ca. de karmezich. apd nos n̄ ē visus tamari
 sco fruct^o silis nuci nec q̄ nur posset dici s; **Pli.**
 miricē z italia quā tamaricē vocat schata aut briō
 siluestre ifigne q̄ i ea fatui tñ ferat gale filem fru
 ctum in siria z egypto copiosa.

O **Greci** duplex hñt. vnū qd vocat. o.
 micro. qz sp̄ corrupit z ē isti^o foume. o.
 aliud qd d̄. o. mega. qz sēp pducit z
 ē isti^o figure arabes vero. o. nec. u.
 hñt sed hñt vnā lram quam oāo vo
 cant qbz medium sonum inter. o. z. u.

Oa. g. oua oon ouū z ēt augon vel auogon.

Obolus ē pōdus triū kirat z kirat pōderat. iiii. gra.
 na ordei igit obolus pōderat. xij. gna. **Te** obolus
 ponderat danich. i. z seis. vide i ca. de lauro apud

Ser. ex verbo **Da.** vbi dicit qd dētur d̄ cortice e^o

danich. ij. z sup ex verbo **Dya.** h̄. ir. kirat silr z apd

Aui. eodē verbo z i atiq̄ trāslatōne **Dya.** h̄. tres

oboli qñcūq; inuenitur apd **Aui.** onolafat intelli

gendum est obolus z onos idēz est in pratica **Cal**

sij oboli duo faciunt scrupulum. i.

Obsoniagaz vel obsoniogaz. g. ē id qd. a. d̄ muri
 vel almuri idē ē gar^o z almirogaz s; melius s; gre
 cum obsoniagaz scribitur. **i. 3**